

RENAIXEMENT

ADHERIT A LA UNIO CATALANISTA

SURT ELS DIJOUS

VOLÉM

La llengua Catalana amb caràcter oficial per totes nostres relacions inclús amb el Poder Central.

Corts Catalanes, per estatuir la legislació civil i per el règim intern de la Nacionalitat Catalana i per a ser arbitres de nostra administració.

Que siguin Catalans quants a Catalunya desempenyin càrrecs públics.

Fixar contribucions e impostos per contribuir als gastos generals de l'Estat en la proporció que correspongui a Catalunya.

Supressió de quintes o lleves i facultat de poder contribuir a la formació de l'exèrcit de l'Estat espanyol per medi de voluntaris o diners.

Essent Nacionalista l'acció que al nostre poble realitza la Unió Catalanista, tenen el dret i el dever de cooperar-hi tots els Catalans moguts per les aspiracions del nacionalisme Català, qualsevol que siga llur pensar i sentir en matèries **rel·ligioses, polítiques o socials**.

EL CAS DE LES NOTARIES

L'assumpte aquest, per lo que sembla, no va pas per camí de resoldre's i menys en conformitat amb els principis de justícia. En aquest cas, com sempre que s'ha tractat de quelcom de Catalunya, en que l'amor a nostres institucions més preuades, ànima i essència de nostra nacionalitat, ens ha fet protestar amb entesa contra manta disposició centralitzadora, els governants de Madrid, no atrevint-se a tirar avant en contra nostra, ho han anat aplaçant i amb bones paraules, com de consuetut, han procurat calmar la opinió pública per a després, quan aquesta confiada—sempre excessivament confiada—resta somorta amb una il·lusoria esperança d'haver triomfat per la força de la raó, deixar en peu la disposició objecte de la general protesta o publicar-ne una altra de pitjor. Si la protesta no referma altra volta, amenaçant amb certa confundència al Govern, molt ens femem que passarà ara lo mateix.

I ens ho femem, perquè precisament tenint l'autor del R. D. a Gràcia i Justícia, i en Romanones a la Presidència del Concili, la història dels dos no deu inspirar la menor confiança als Catalans, i menys encara deuen inspirar-nos en aquella aixam d'aspirants que segurament, obeint *elevades* indicacions, fa un simu-

lacre de campanya intentant neutralitzar la que feu Catalunya i a son costat totes les regions aimants de son dret propi, al front de la que sols dos notaris s'atreverien a desafinar.

Mal indici es aquest, perquè revela el sinistre propòsit de seguir la obra demolidora del sacerdocí notarial. A lo que's va, es, o fer del Notariat un de tants graons de la burocràcia oficial occint la noble competència del saber, de l'estudi i de la dignitat, per a malbaratarla, o un escalafó de gents que automàticament, desconeixent les lleis, costums i tradicions del poble, protocolisin les minuts que se'ls hi portaran.

El notari aciensat, amb fama de seny i honradesa, home de confiança, prodigador de sabis concells i traductor curós de la lliure voluntat de sos clients, se'n va cap a la posta. Per arribar a una tal elevada funció pública es necessita quelcom més que influències i recomanacions; requereix un esforç i un estudi i una virtut, que no té gran part de la joventut grisa que avui en dia corra, especialment en certes regions, capaç sols de pidolar decisiva protecció, de maquinalment empassar-se els articles d'un Còdic fet per encàrrec i esquifit per a contenir la esplendorosa gamma del dret popular, avalorat per l'esperit tradicional

en forma de costums, que no s'aprenen en llibres ni s'empollen, sino que han de ser viscu-des o sentides.

La primera pedra que's tirà contra la institu-ció notarial tal com havia estat sempre, espe-cialment a Catalunya, fou el R. D. d'en Dato. Els que han motivat la protesta actual no son més que nous rebrots d'aquell esperit, fidel traductor—perqué negar-ho—de l'etern prurit centralista espanyol, agarrotador de la lliber-tat, afanyós d'acaparar-ho tot, i sobre tot em-papat de funcionarisme, que allavors com ara pugna per a convertir—com digué En Mara-gall—la honradament jurídica professió del Notariat en *mina de destins*. Res hi fa que això sembri rezels en la opinió pública, i sigui en desprestigi d'una tan digna professió; lo important es colocar aquella multitud d'impo-tents que polulen entorn dels ministeris espe-rant una *patent per a fer de notari*, com espe-rarien una plaça d'escribent en qualsevol Go-vern civil o l'empleo de burot.

Aquests son els que ara criden i treballen per a prosistir a son favor la excelsa missió del Notariat. Contra aquests, molts dels quals no podrien guanyar unes oposicions veritat, tal com se feien en l'Audiencia de Barcelona, i que cerquen sols un encasillat per a que algú els hi enquireixi i poguer anar vegetant sense esforç, es contra ells que cal lluitar.

Que'ls que volem que'l Notari segueixi ocu-pant en el temple del Dret el lloc que li pertoca; que'ls que lluitem contra el centralisme mono-politzador de destins i abortiu de vivificantes enèrgies nacionals; que'ls que veiem la mort imminent del ric patrimoni jurídic nostre, si no es torna a la vigència la llei del Notariat, no'ns deixem enganyar! Que no'ns traixin ni pro-meses de ministre, ni perillosos aplaçaments; devem exigir—deuen exigir els nostres estu-diants de Dret especialment, amb un noble gest de revolta—que aquesta qüestió es resolgui de un cop, en pro o en contra. Així sabrem a que aténir-nos.

Allavors, si per cas no se'ns ha escoltat, haurà arribat la hora de declarar el *boicot* als notaris forasters, i de que'l benemèrit Col·legi Notarial, *complint la Lleí*, es negui a donar possessió del càrrec als que siguin facturats desconexent la llengua, lleis, costums i espe-rit de nostra Terra.

LLUIS MASSOT I BALAGUÉ.

Esguards

NO'm recordo qui va ésser, que, una vega-da, combatent el Catalanisme, va titllar de cant funerari, l'himne nacional de Catalunya.

Doncs, heusaquí, que la setmana passada jo'l vareig sentir, el cant funerari. Era al Pa-lau de la Música Catalana. L'Orfeó Català, donava una sessió en record d'En Joan Millet; aquell qui'n fou president, quan la senyera de l'Orfeó s'alçava per entre l'estol lliberador de Catalunya; quan aquesta senyera que, avui en una vetllada en la qual hi assisteixen els so-cis, apareix entre la més trista indiferència, era acullida per l'entusiasme de tots els qui entraven a l'Orfeó.

Jo'l vareig sentir, el cant funerari, a l'aca-bar-se aquesta vetllada. Quan en la sala del gran palau de pedra, remorejava el brujit de la desfilada; quan la gent ja baixava les esca-les, el chor va entonar «Els Segadors». Uns «Segadors», amics, que feien plorar: cantats sense fè, sense coratge. I com volem que hi posin l'ànima en allò de que «ara el rei, nostre senyor, declarada ens te la guerra!» si els cho-ristes de l'Orfeó Català ja saben que ara el rei, nostre senyor, regala batutes an el mestre i honors — oh, relativitat de la paraula — a la seva senyera.

I, així, s'escolava el cant d'«Els Segadors» tristos. Uns quants aplaudiments al començar; uns quants menys al crit de «a les armes!», i uns quants — mes pocs; que gairebé tothom ja era fora — a l'acabar. Tant sols uns quants aplaudien amb bona fe i ardidesa: uns quants per que els seus sentiments—per aquests sen-timents que'ls feien aplaudir l'Orfeó quan el seu cant queia en el glaç dels entusiasmes morts — qualsevol dia ne seràn foragitats.

Veritablement, allò era un cant funerari. Allò era una llosa que tapava tot el passat patriòtic de l'Orfeó Català.

—Que Catalunya t'ho perdoni, Orfeó, el mal que amb les teves claudicacions has fet a la seva causa. Que Catalunya t'ho perdoni; que'l que es els qui l'estimem no t'ho podrem perdonar en tota la nostra vida.—

MAIG.

ENGLANTINES

VENIU!

No hi fa res que siguem pocs
mentres siguem pocs i bons;
serem més un altre jorn
acabant per ser-hi tots.
La nostra tasca d'amor
per la Patria, es un consol:
amb sa Llibertat per nort
cada dia'ns fem més forts.
Malgrat temps tempestuos
el vaixell no anirà a fons;
la esperança en nostre cor,
farà que arribem a port.
Veniu, companys, al entorn
de l'ensenyà de l'amor;
si avui ens hi trovem pocs,
vindrà jorn que hi serem tots.

JOAQUIM DELCLÓS I DOLS.

Per a "El Ideal" de Lleida

EL retorn a la administració de vostre diari, d'uns botlletins de subscripció en els quals varis amics de Belcaire refusaven suscriure's-hi per no venir aquest redactat en Català, ha motivat que la *Marginal* del dia 18 de gener sia dedicada als amics esmentats, intentant sense que en mon humil parer ho haguen conseguit, sincerar-vos del calificatiu de poc nacionalistes.

Comenceu, per a volguer provar que sou nacionalistes, fent constar que'l vostre periòdic està adherit a la política de la U. F. N. R. Però nosaltres vos contestarem que també hi estava *La Publicidad* i mireu fins aont arribava el seu nacionalisme que durant la guerra de Melilla tingué la indigna idea de proposar que la Diputació provincial organitzés un batalló de voluntaris Catalans per anar a esclavitzar a uns altres homes que seràn de diferenta raça, tindran una altra religió, parlaran distint llenguatge, però tenen tan dret com nosaltres a que se'ls respecti sa nacionalitat.

Ja sé que direu que vosaltres jamai arribaríeu a tenir tant poca dignitat Catalana, però es no més per a provar-vos que l'esser adherit a una política no vol dir moltes vegades que aquesta es segueixi amb la puresa i rectitut degudes.

Però apart d'això, lo que subleva als amics de Belcaire, lo que fa que no puguem considerar-vos com a veritables nacionalistes, es el fet de que vostre diari, que està adherit a la

U. F. N. R., porti la capsalera escrita en una llengua que no es la nostra, amb aquell *Lérida* que ataca als nervis, ni més ni menys que si fos escrit per un de aqueixos innombrables funcionaris fàtuos que venen a la nostra Patria a menjar-se'l pa i per a demostrar que estan en país conquistat, cambien capritxosament el nom dels pobles. I si ademés de la capsalera hi afegim que la part oficial del periòdic està escrita també en castellà, per aont surt vostre Nacionalisme, senyors de *El Ideal* de *Lérida*?

Vosaltres dieu que fer un diari a Lleida, no es com fer-lo en una gran ciutat. Completament conformes. Però si per a sostenir-lo feu que abdicar o quan menys rellegar el verb de la nostra Patria, que es la essència de la nostra nacionalitat, val més que plegueu vostra publicació i contribuïu amb vostra col·laboració intel·lectual i material a donar robustesa a un altre periòdic que essent orgue de totes ho sfa de cada una de les comarques Catalanes, fins que cada una d'aquestes tinga prous elements per a sostenir una publicació propia ben nacionalista i per lo tant *escrita tota en Català* i ben republicana. De lo contrari, portar una vida migrada i encara renunciar a lo més essencial del Nacionalisme, es agotar-se materialment i es incapacitar-se espiritualment. Perque la segona part de tot això encara es més dolorosa. Se funden C. N. R. i resulta que reglaments, actes, comunicacions, tot se fa en castellà. Està clar, si'l periòdic que des de la *capital de la provincia* es son porta-veu els hi dona'l mal exemple i el diputat del Districte també fa'l mateix, que han de fer aqueixes col·lectivitats? Si ja ho diu el refrà: «¿Que fan els infants? Lo que veuen fer als grans». I confessem que en aquest cas la majoria dels individus d'aqueixos centres, especialment els de les comarques lleidatanes, son uns veritables infants en quant a Nacionalisme.

Tot això, amics de *L' Ideal*, vos ho diem sense ni la més mínima intenció de molestar-vos personalment. Voldríem que tant com bons republicans fossiu bons nacionalistes i encàr un xic més nacionalistes que republicans. Sabeu perquè? Perque aquell que sent fonament el Nacionalisme ha de sentir batre fonament son cor per la llibertat. I en els gloriosos temps de la confederació Catalana-Aragonesa, el cap de l'Estat era un comfe-rei, però no era menys lliberal i demòcrata que un president de les actuals repúbliques.

JAUME ARQUÉ I CLAPÉS

Belcaire 30 gener de 1913.

Per la nova Escola d'Art

I

LA labor crítica—la protesta que això enclou—com a finalitat única d'una actuació, porta fàcilment a la joventut a una enervadora inacció, o a la violència sistemàtica per norma; a un odiós indiferentisme, o a una estèril labor protestatària.

Ambdós conformismes, sistematització de la protesta, son per nosaltres, joves, l'anulament total de la voluntat i iniciatives pròpies; aquest conformisme mata d'arrel, tota tentativa de viril redressament; la protesta, com a finalitat única, aparta de la juvenil voluntat tot amor a nous idealismes, portant-la fàcilment a una acció merament regressiva; que enderrocar sense bastir, regressió entranya.

Per això, els qui en la col·lectivitat escolar de Belles Arts, portem a la lluita l'idealitat tota, assumint-la, devem apartar l'acció comunal de aquests dos falsos viaranys.

II

La Escola, que avui preté acollir nostres ansies, portaria, ineludiblement, nostra acció an aquesta ruta, d'acció completament negativa.

Cal, doncs, que enfront sos vells modismes, nosaltres tinguem l'audàcia de bastir-hi una realitat nova, apartant aixís nostres passionals voluntats dels camins de pròpia negació; portant-les a un pla camí d'idealismes encarnadors: de franc constructisme.

Nostres ansies no troben en la vella Escola, marge de possible encarnament; estament de velles tradicions, no pot satisfer nostres aspiracions renovadores.

Tradicions velles, vell pensament, velles normes, no resen amb la generació nova, i aquesta amb el seu odi per l'opressor ambient o el soterra, i amb ell, una personalitat naixent, portant-la a un irritant indiferentisme, o el fa esclatar sorollosa i estridentment.

L'ambient de la Escola, deu ser la pròpia joventut qui deu crear-lo.

III

En la vella Escola, nostre, completament nostre, res hi ha. Es en va que hi cerquem nostre art, gloriós en sa tradició; personal i vigorós en son present.

Ni sa tradició, ni son present, veureu bategar en la vella Escola; i la joventut escolar no té dret a imposar-lo. En aquella casa, un pro-

grama impera, posant fites a les lliures manifestacions de l'art; un programa de matemàtiques, segurament ofereix marge més ample a la lliure iniciativa.

Velles tradicions, velles normes, i tot impregnat d'un odiós exotisme. I com a suprem amparador, unes disposicions senyalant un perfecte plan d'estudis, pel qual el jove escultor deu desfil·lar per una classe d'aritmètica; si no ho fa, no té el pompós «Certificado de aptitud», títol de perfecta mestria.

Si aquest ambient no empeny a l'escolar, jove voluntat, a la protesta, es que en ell no hi ha ni esperit de raça, ni dignitat d'home. I si l'odi per l'actual regim, no porta per contrast un amor per la nova idealitat desconeguda, mes pressentida, la idealitat *nostra*, caldria dubtar de la impassibilitat d'aquella voluntat naixent.

IV

La nostra primera Escola d'Art, empeny indefectiblement a l'odi i a la protesta a les voluntats qu'acobla; no a l'amor, a una santa i serena pau; i les produccions d'aquests artistes, que d'ella naixen, forçosament deuen tenir, tenen, aquest regust amarg de l'odi.

Les passions que la joventut sembla, son les llevors, que després virulentament germinen. Fomentar en les joventuts, ansies protestatàries es barrar per l'avenir un camí de nous i bells idealismes.

I es malparla de nostre art, es malparla de la joventut quan sentint-se forta, s'aparta amb gest joiós, de la Patria, de la Catalunya nostra.

Mes no's malparla, ni es té un mot d'anatema pel qui porta nostres voluntats a les fonts de l'odi i el descoratjament.

V

Moltes voltes he sentit parlar entre nosaltres de la nova Escola d'Art nostra. He sentit bastir a son redós un munt d'obres i pensaments. I els qui en parlaven, eren els caps de la intel·lectualitat nostra; alguns d'ells compartint amb mi, me n'han parlat de la bella idealitat.

Ara som els humils qui en parlem; es la joventut la qui clama per la Nova Escola; es la joventut la que com a ideal realitzable, posa el nou pensament.

I precisa que aquest clam, algú l'aculli; si ara cau en el oblit, no's podrà acusar-nos a nosaltres, els joves, si sols de violència i protesta, sembrem nostra ruta; i temps a venir,

quan nostra obra germini, ningú podrà acusar-nos de que nostre art sigui, per la nostra Catalunya, un vergonyós patrimoni.

Han parlat els joves; altres veus deuen parlar a sa volta, i esperem que ho facin.

I si acàs tothom romàn en el silenci, podrem nosaltres actuar d'acusadors.

I tota actuació, per violenta que sigui, permesa deurà ser-nos.

MARTÍ CASANOVAS.

De la «Associació Escolar Artística».

A un amic que's casa ⁽¹⁾

A VUI per tu, mon car amic, ha sigut el dia més plé d'emocions que en ta vida hauràs passat i segurament passaràs. Ní quan te posaren calces llargues, ni quan prengueres la primera comunió—que'ls clergues diuen esser el dia més felíç de la vida,—ni quan lluny dels teus pares començares la lluita per la vida material, ni quan per la primera vegada, la teva esposa, et digué que t'estimava, mai, mai, hauràs sentida una emoció més gran, més fonda.

Tot ho hauràs recordat, avui. Quan encara portaves faldilles, quan començaves anar a l'escola, quan acel·lerat corries pels corriols de les planes d'Urgell, quan baixares a ciutat per a *començar a fer-te home*. I t'haurà semblat un somni que aquell instant precoç de ahir fos el que avui, amb trajo negre i barret fort i amb mans enguantades, dongués emocionat somrient de satisfacció la destra mà a una dona jove, bella, la que des d'aquell moment passava a esser la teva esposa. I des d'aquell moment formaves una nova família.

La família! Enric Ibsen, el famós poeta i dramaturg noruec, en renega de la família, pero, ah! aquells drames tan bells, quina realitat més aspra ens mostren. Aquells personatges fatals, llençats tots ells al buid, gent sens ideal fixo, egoistes fins de si mateixos. Ah! quina vida la de aquells personatges; es just que ells ne reneguin de la vida! Com no, si no la poden comprendre? Com poden sentir amor a la família si han respirat sempre una atmòsfera corrompuda, si el cervell llur es atrofiat i si el cor llur viciat en l'odi i la in-

triga no pot bategar normalment i per tant no pot sentir les sensacions de l'amor?

Es l'ideal dels homes de consciència, la formació de la família. Els homes lluitem públicament pel triomf dels ideals polítics, moltes vegades quimèrics; hi posem tot el nostre entusiasme; hi exposem la nostra tranquil·litat i la dels nostres pares i el nostre benestar. Be ho sabs tu, mon amic. Però paralela a aquesta lluita tot generositat, hi laborem la de la constitució de la nostra casa. Es un dret natural. Les cases velles, tot lo vell, es corca i va caient mica en mica, avui un troç, demà un altre; la mort asprement, indiferentment, fa sa via triomfanta, es la llei fatal. I davant sa força devastadora les noves generacions van alçant-hi nous baluards, les noves famílies que demà també desapareixeràn, pero que en son pas per la Terra hi hauràn deixat la llevar fructífera d'un nou demà. I aixis eternament.

Quan l'home jove forma una família, no satisfà solament el seu desig, sino que compleix un dels drets més sagrats a la Patria. En les cambres nupcials de la nostra època, es en les que hi serà engendrada la generació que tindrà la satisfacció immensa de guadir del triomf de la Llibertat i de la Justícia. Seràn ells els que veuràn la nostra Catalunya, la dels nostres amors, la dels nostres sofriments i desventures, perfecta, rica i acceptada en el concert de les nacions civilitzades, com a terra emancipada i progressiva. I serà aixis, si la nostra joventut compleix fidelment els deures d'una vida austera, com tu mateix, mon car amic, has complert.

«Jo he sentit a dir que'ls homes de geni ho son en quan aixequen la dignitat de la nostra consciència», diu En Corominas en sa «Vida Austera», i que es sino aixecar la dignitat de la nostra consciència el compliment sagrat dels nostres deures de ciutadans com cal? «Vetllar, créixer, viure nostra vida, dominar amb mà ferma nostre propi esser, això es lo que volem, això es lo que necessitem nosaltres els joves» diu Hans Wegener. Veusaquí el principi de l'austeritat.

Per xò avui, quan al caure de la tarde, en aquell moment en que les velles piadoses, creientes, resen per les ànimes dels que foren, et trovaràs enfront de la teva esposa, despullada de totes les gales de la gaia festa, sentiràs en tu mateix una tranquil·litat gran; una satisfacció immensa. Serà la dignitat que't donarà una visió esplendorosa de la nova vida.

F. ROSELL

(1) De la col·lecció en preparació «Memories i pen-saments».

“COSES DE L'AMPURDÀ”

per RAMÓN MASIFERN

VERGELLES

LA TAPERA

Poemet popular amb endressa i tres cants.

ENDRESSA

Com la Marieta
no'n veureu cap més
en tota la vila
de Palafrugell.

Si Angelet li'n diuen,
be prou que ho mereix;
quan a frec us passa
quina olor de cell!

De ser-ne tapera
no li dol pas gens,
que aixís diu que guanya
molts bons dinerets.

Don gust de mirar-la
seguda al taulell,
sempre amb aquell aire
de blanc de palmer!

Sos ditets de lliri
li van com boixets:
tant bon punt *escaira*
com ja'l *tap* es llest.

De flors, si n'hi'n tiren
els *fadrins* *tapers*!
ne vulgau de lloses
pel tendre aucellet!

Quinze anys té la noia,
quinze anys i no més,
i aguanta la casa
com si fos l'hereu.

Germanets i pare
n'ha perdut fa temps;
tant sols la mareta
li ha guardat el Cel.

I es vella.... velleta
de tants sofriments...
més ella la cuida
com a un claveller.

El seu pubillatge
serà ben pobret:
ni vestits de seda,
ni preuats joiells,
ni casals, ni glevs,
ni grans paraments...

Emprò si es hermosa
no ho vulgau saber,
que pot sè us fondríeu
com un floc de neul...

Quan surt del Ofici,
sembla un gesmler:
mantellina blanca,
trajo amb senzillés,
la cara de festes
el posat de seny,
i amb aquella ullada
de calma de cell!

Mil raons us sobren,
fadrinents *tapers*,
si vos fa denteta
bell punt la ovireu:
Ja podeu recorre
per tots quatre vents,
per mercats i festes,
viles i poblets...
que joia tan rica
com ella, no hi es
des del Cap de Tossa
fins al Cap de Creus!

Catalanisme i Moralitat

Si a tothom convé la moralitat, en grau superlatiu pertoca als catalanistes, perquè som els qui lluitem contra les immoralitats opressores de l'Estat espanyol i aspirem a la reconstitució de nostra Catalunya, que tots volem que siga espill de moralitat. Per això cal que ja des d'ara—des de l'esclavatge—treballem tots per a ésser morals, no sols perquè aixís en els jorns en que ja gaudim de llibertat tots tindrem una més forta consciència de nostre estat d'homes lliures, sino també per a que actualment i en els dies més tristos i difícils qu'esdevinguin en nostra lluita, tots treballem amb més fè, amb més dalit i amb més puresa de procediments per la deslliurança de la Patria.

Per a que això esdevingui, cal donar en nostra educació, un sentit ben ample i patriòtic a la paraula moralitat. Qu'els joves en contes d'anar als *music-halls* i altres diversions semblants, en que s'enfebleix el cos i s'afemella l'esperit, que's facin forts, que's dediquin al *sport* — als *sports violents* — al excursionisme, al tir a la rodella. Qui sab lo que poden arribar a servir aquests sports per al bé de la Patria!... Que'ls homes curin tots de complir digna i honradament amb llurs deures, ja en els càrrecs públics aquells a qui la voluntat popular hagi designat per a representá'ls, ja, els altres, en l'administració de lo propi o de lo d'altri. I que tothom entengui que no s'han de fer negocis valent-se del nom del catalanisme, que la nostra causa es de sacrificis i no de guanys, i que aixís com es digne de les més grans alabances qui's sacrifica per la Patria, comet la més gran de les infamies qui mercedeja amb son sagrat nom.

No hi fa res que donant predomini a la moralitat, retardem el jorn de nostra victòria. A Irlanda en temps d'En Parnell, el gran *leader* nacionalista, estaven ja a punt de conseguir el *Home Rule*, quan una immoralitat que aquest cometé en sa vida privada, feu que tot els diputats irlandesos l'abandonessin; no conseguiren el *Home Rule* aleshores, emprò ara ja quasi'l tenen, i ab molta més honra, ja que cap home immoral els ha ajudat a conseguir-lo.

Emprò aquesta educació moralitzadora, aquesta reconstitució de nostre tradicional caràcter Català es més difícil de lo que sembla. El caràcter Català—prototípus de la honradesa, de la lleialtat, de la recta administració—després de cinc segles d'influència espanyo-

la, s'es encomanada bona part del caràcter espanyol prototípus de la disbauxa, de la mala administració, de la *juerga*, el *sablazo*, etc.... Per això es, que nostra acció moralitzadora es essencialment patriòtica, perquè renova nostre caràcter nacional i foragita l'estranger.

Anc que aquesta lluita siga difícil, no'ns desconhortem pas: com més fort l'enemic, més grossa es la victòria. Treballem doncs ab esforç des d'ara, fent-nos dignes de la causa que defensem i tinguem fè que un jorn gloriós, una veu ens cridarà lo que nostre darrer Rey Català, En Martí l'Humà, deia sols dels Catalans de son temps *e no de la gent que encara haia a venir*: «Alçats, alçats les vostres banderes, car dignes sots de possehir lo Principat de Catalunya».

BATRO

Contrast

I

Castilla no puede ver el mar.

(AZORIN: «Castilla»)

EL pulcre escriptor de la llengua castellana, elegiacament es plany en son llibre *Castilla*, de la malaureja del poble aquest que's veu privat de que sos ulls s'estenguin per la immensitat del mar vert i blavós; de que sos oïts no puguin delitar-se amb la cançó de les ones, sempre vella i sempre nova. Es plany amb raó. I això ha suggerit un article publicat en un diari de Barcelona (1) i en el que vol son autor fer comparacions entre la planura sens límits del mar nostre i la planura erma de la *meseta* castellana i acabant amb un «Castilla sí, puede ver el mar; sí, puede ver el mar, Castilla». La lectura d'això ha fet que les meves impressions de la vinguda a Madrid se remoguessin, les impressions que anava sentint a mida que de nostre mar m'en allunyava per endinzar-me dins aqueixes terres planes, xorques, ermes.

El traspasar els límits de nostra Catalunya, després d'haver passat l'Ebre, ja sembla que una depressió plana damunt l'esperit. Ja's deixen de veure aquelles hortes fèrtils, aquells camps plens de verdor, aquelles montanyes

(1) *La Vanguardia*, n.º 14424

poblades, i solsament s'oviren en la llunyania furons sense un arbre, secs i pelats com un munt de roques apilades, i ací i allà qualche barraca, entafurada a voltes dins mateix de la montanya, amb un home que seu vora la porta, una dona que trafica pels quefers de la casa i un burro que pastura pels voltants algún brinc d'herba escadussera. I a mida que'l tren va menjant-se kilometres, llensant negres bocades de fum, es van apropant aquells terrenys en que ni montanyes s'hi veuen, en que ni tant sols un petit munt s'hi ovira que rompi la monotonia d'aquella plana, gran, immensa; monotonia que sols es rompuda per algún pagés que darrera l'arada, plana encar del tipo romà, va seguint el pesat pas dels bous an ella junyits.

Els límits de la planura com els del mar toquen al cel, mes el mar es visió d'insomni, visió de poesia, sino de fecunditat. La planura es prosa, es mort. Sorgeix de la mar l'ideal, la bellesa, l'art; sorgeix de la planura... tot lo més que pot sorgir-hi es «la silueta de don Quijote, jinete en Rocinante»: ho diu l'autor de l'article esmentat.

FIDEL.

Renovació

ENS trobem en una era de completa renovació fonamental de l'individu. Per un cantó les classes proletaries lluiten fortament contra les classes privilegiades, i aquestes també pel seu cantó com més và més s'aferren a les llurs prerrogatives teocràtiques que emanant directament de l'Estat, aquest a l'ensamps per la seva estabilitat els hi concedeix. Tot això que's diu de la democratització de les monarquies, en llocs aont precisament l'aristocràcia conviu fortament arrapada en les arrels de les mateixes, com per exemple l'Estat espanyol, Italia, Austria-Hongria, i quehcuns Estats més que d'aquesta faisó hi han a Europa, podeu ben bé dir qu'es una utopia; perquè precisament en aquets llocs les aristocràcies son feudataries de la monarquia, a l'ensamps que'l proletariat es feudatari de l'aristocràcia. Per això també's veu en aquestis Estats que les corrents de força ciutadana que hi dominen son disolvents en tota la extensió de la paraula; son d'un mafs destructor, sense definició; desconeixen per complet la realitat de la seva existencia. Aixis ens trobem que dintre l'Estat

espanyol si quelcòm hi hà de sà i constructiu en el sentit essencial de la paraula, es a Catalunya, aont no obstant i haver-hi una vident disgregació dintre tota l'actuació colectiva de la raça, cada hú a la seva manera pensant blanc, pensant negre, porta son grà d'arena a la reconstitució del nostre cos social. I això es innegable; respón an aquesta renovació que's nota arreu del món, aont hi há frisança en tots els ordres de la vida, per a millorarla, per a enaltir les llurs funcions i per a humanitzar-la lo més que's pugui, fins a conseguir netejar-la d'injusticies socials.

An aquesta tant nobilíssima tasca, a tot arreu aont per unitat de força la Democràcia influeix en els destins de l'Estat, com per exemple, Anglaterra, Alemanya, França i altres Estats d'aquesta faisó, el Nacionalisme avensa més, i fins i tot influeix poderosament en la renovació estatista fins a treure'lhi aquella odiositat que l'estatisme té a tota idea de racional evolució. Pró cal confessar que en aquets Estats, el Socialisme reconeix explicitament el dret indestructible, la raó d'esser de les Paries naturals, i s'erigeix en defensor incondicional del mateix dret, car com que lluita per a conquerir el dret individual de l'humà, llògic es que també lluiti per al reconeixement del dret d'esser dels pobles oprimits, dels quals aquests ne formen part.

Pró fixeuse que aquesta cooperació moral i racional del Socialisme en el Nacionalisme que's veu an aquests Estats abans citats fa pena al comparar-lo amb l'acció que'l Socialisme espanyol, fa enfront del nostre plet Nacional. Lo que demostra palesament lo que'l comensament he dit; que'ls socialistes espanyols, lo mateix que les demés modalitats polítiques i socials d'aquest Estat, sols ne tenen el nom de lo que's diuen, emprò no la essencia, i d'aquí vé que son disolvents i purament contraris a les aspiracions nacionalistes de la nostra Terra. I encara tinc de fer una petita aclaració amb referencia al socialisme espanyol. La immensa majoria de socialistes que no obstant i pertanyer an el Comité Central, son Catalans—aquests, belles proves n'han donat del seu ésser, car en conflictes socials desenroflats a la nostra Ciutat—han donat palesa prova d'una completa incompatibilitat d'actuació amb als del reste de l'Estat. I es que son Catalans i fins amb això es té de conèixer! No poden negar la seva naturalesa, perquè aquesta es presenta tal com es, no's pot disfressar.

Les Democràcies que actualment compten amb el Nacionalisme i el Socialisme, van endavant.

Les col·lectivitats que amb això no compten van a la mort, perquè ambdós ideals són font de vida i de constant renovació.

R. CASALS I PEYPOCH.

XARCOLANT

—Apa les moces. Mal rellamp!
Preneu delit que es ample'l camp..!
El sol obrint gegant parpella
en l'alt serrat com auria flor
canta avençant:—El temps es or;
moue-hi fadrí, trasca donzella.

Trapacerotes no escatiu;
llengua desfeta, mans parades,
que dues tasques ben deixades
es un afer per cert aspriu.
Deixem de banda la tabola;
la feina apressa i no's fa sola.

Prou que curteja la jornada,
aprofitem-la amb ver delit,
si'l blat es nèt fa més llevada
i'l pa es més flonjo i exquisit.
Fora mal herba de la plana
i ensacarem néta la grana.—

El sol de març fa son camí
tonalitzant la verda prada,
són els esplets del gai jardí
de Primavera enamorada.
Les neus s'han fos... gentil ocella,
canta d'amor la esparça bella.

Al finí'l jorn la tasca es llesta,
l'avi renega esma-perdut,
alça el jovent càntic de festa
espill de goig i sanítut.
Mostra l'ambient en sa fermança,
el jorn que's fon i'l que ja avança.

PAU CAMPS DE VILOVÍ.

Acció Cultural

A HOSPITALET DEL LLOBREGAT

FESTA veritablement patriòtica, fou la que celebrà l'«Foment Autonomista» i «Escoles Dr. Robert» d'Hospitalet el passat diumenge, 9 del corrent, a benefici de l'«Orfeó Infantil Dr. Robert» patrocinat per ambdúes entitats; en ella hi saborejàrem, en la primera part, un bon nombre de cançons Catalanes molt ben executades per els petits cantaires, sobressortint en gran manera, «El Cel blau» d'En Millet.

La Gimnassia Rítmica, que en el programa comprenia la segona part, subgestionà d'aïtal manera al nombrós públic que invadia per complert la sala, que les ovacions eren tant contínues com delirants. Sobressortí, de totes elles, «La Ronda dels bons aucellets» d'En Dalcroze, executada admirablement tant en la part de cant, com en la de gestes.

En la tercera part, i com acabament de la festa, siguié representada la bonica sarsuela en un acte, original d'En Josep Alcoverro i Carós, i música d'En Julià Vilaseca, que porta per títol «La Competència». Fou tan ben desempenyada, que tampoc el públic no escassejà llurs picaments de mans.

En resum; resultà una festa molt animada, com ho demostraren els semblants de les persones que omplien a vessar la sala d'espectacles del lloc aont se celebrava — Casino del Centre — i que mereix nostra més coral enhorabona per als organitzadors de la mateixa, i especialment al incansable Mestre del Orfeó, En Joan Voltas, i a la senyoreta Pepeta Coll, qui tant desinteressadament i amb tan d'amor treballa per a continuar la tasca començada. I els petits, els homes de demà, que passen les tardes de les festes jugant i cantant en lloc d'anar a disfrutar—com molts es pensen—jugant com perduts pels carrers i places, ahir obtingueren la recompensa; foren molt justament ovacionats i tots estaven folls d'alegría. Rebin també la nostra més coral enhorabona.

EL CORRESPONSAL

Amb els Comtes de Barcelona floresqué una civilització lliberal, la més avançada de la època, al costat de la qual devingué pàlida la de Bizanci.

POMPEUS GENER.

(Cosas de España.—La cuestión Catalana—).

GARBELLANT

L'autoritat eclesiàstica ha fet públic el seu criteri contra els llampants *Boy-scouts*, membres honoraris d'aquesta secció.

No més els faltava això, pobrets, que estimessin deixats de la mà de Deu!

Un ministre fill de Valencia ha proposat una subscripció per a regalar al nou vaixell *Jaime I* una bandera de combat, copia de la gloriosa senyera del nostre gran rei En Jaume.

Recomanem que li posin carabaces, per lo que pugui ser.

Això no va passar entre tot-sans i Manresa sinó a Manresa mateix.

Es qüestió que l'Alcalde va suspendre una sessió municipal, quan li semblà que'ls ànims no estaven per bromes. Els regidors s'enfaden i encara que eren 13 acorden per un punt d'home, i s'en van tots plegats a protestar davant del cònsul a Barcelona.

Si Catalunya seguís el seu criteri, ara per la qüestió de les notaries, per exemple, hauria de llogar tots els trens i els tranvies i les golondrines inclúsiu, si volgués enviar a Madrid els qui es senten ofesos.

Cantant les veritats.....

El xinès setmanari *De tots colors*, que de tant ben escrit sembla fet pels *queridos compañeros de "Acción"* ens fa sapiguer que publicarà—en xinès—una pila d'histories, de coses de l'any mil i de factures d'impressos intransigents.

Nosaltres, que mai hem tingut cap tracte amb l'aixerit impressor—ni ganes—del no menys aixerit setmanari, ens fe molt sens compte la publicació de les histories etz., etz. fins es més, estem disposats a col·laborar-hi, afegint-hi a mena de pròleg algunes factures de treballs fets per un amic nostre per encàrreg d'un impressor molt aixerit — molt amic d'un altre no menys aixerit, multi-color — i amb destí al difunt setmanari «La Terra».

Amb veritable sentiment declarem la nostra ignorància del xinès, cosa qu'ens obligarà a publicar el pròleg del futur llibre en Català.

I com a final, va la nostra més ferma protesta per el poc respecte que guarden a les *glories llegendàries d'Espanya* fent-les servir de reclam.

Deixin-lo estar al benemèrit *patrici* En Francesc Matheu. La caritat ens diu pau als morts! que ja estan bé a l'Orfeó espanyol (abans Català).

L'Ajuntament de Girona ha contribuït amb 125 pessetes a la subscripció per al monument de Mossèn Cinto.

Hem trobat extrany una tant petita cosa, quan temps endarrera van esmersar 1225 pessetes en vestits per a un batalló infantil.

Una cosa es la memòria d'un poeta altíssim i una altra poguer disfregar la canalla, força més interessant, segons els concellers de la immortal ciutat.

Te la paraula *El Ejército Español*:

«La Lliga Regionalista tractarà d'excitar contra el rest de Espanya, volent imposar-se al poder central, a tots els separatistes més o menys vergonyants que segueixen les seves inspiracions en l'assumpte de les Notaries.»

Qui'ls ha ensarronat an els hidalgos? Que no ho saben que, desgraciadament, ja no n'hi han de separatistes an aquella casa?

El Monument a Mossèn Cinto

El projecte d'erigir un monument a la memòria del gran poeta En Jascinto Verdager Pbre., creiem que mereixerà l'apoi de tots els bons catalans, els quals voldran contribuir ab el seu esforç material a que dita obra sigui digna del qui va dedicada.

La llista de subscripció continua oberta en les nostres Redacció i Administració, pregant a tothom qui vulgui contribuir-hi ho fassi lo mes prompte possible.

NOVES

Amb el present número repartim a nostres llegidors l'índex dels treballs publicats en nostra Revista durant l'any 1912.

* * *

Els que vulguin enquadrar la col·lecció de RENAIXEMENT de l'any 1912 podran remetre-la, inclòs índex, a la nostra Administració junt amb 2'50 pessetes, que es l'import de la enquadernació, inclòs tapes.

Els que sien de fora de Barcelona, els preguem encarescudament es serveixin indicar el conducte de retorn, car nosaltres no acceptem cap responsabilitat en cas de pèrdua.

* * *

Aplec Nacionalista.—A iniciativa de l'Associació Nacionalista Catalana s'estàn fent els treballs preparatius per a l'organització d'un grandios acte de nacionalisme.

L'acte promet revestir extraordinària importància, car formaran la comissió organitzadora totes les entitats de Unió Catalanista del Vallés, Baix Llobregat i Plà de Barcelona.

El lloc acordat en principi es a Sant Cugat del Vallés, encar que no podem afirmar s'ha eix el lloc definitiu.

* * *

Nova entitat Nacionalista.—Amb gran activitat i entusiasme s'estàn fent a la barriada del Clot i Camp de l'Arpa, els treballs per a la constitució d'una entitat sustentadora dels ideals de la benemèrita Unió Catalanista.

* * *

Organitzat per la simpàtica «Joventut Valencianista» s'està preparant un viatge col·lectiu a València.

Al local social de dita entitat (Tallers, 68 bis), es facilitaran detalls de dita excursió.

* * *

Ha sigut nomenat vocal corresponent de la secció primera de la Comissió General de Codificació, president de Dret Foral de Catalunya, don Guillem Maria de Brocà, degà del

Col·legi d'Advocats d'aquesta ciutat, càrrec vagant per defunció de don Francesc Romaní i Puigdengolas.

* * *

El Centre Excursionista de Catalunya ha publicat les bases per les quals es regirà el V concurs Català de sports d'hivern,

Les inscripcions per a pendre-hi part s'admeten al hostatge del Centre (Paradís, 10 principal) i al lloc del concurs fins una hora abans de la seva celebració.

* * *

Havem rebut la *Revista de Gerona* que's publica a la ciutat del mateix nom. Queda establert el canvi.

CORRESPONDENCIA

REDACCIÓ:

E. V.—Mirarem de complaure'l, retocant-ho una mica.
M. I. i C.—L'excés d'original ens privà de publicar-ho, i ara ja seria inactual.

P. M. i S.—Mercès. Feu el favor d'enviar-nos quelcom de patriòtic.

Uns admiradors etz.—Les ressenyes les hem de tenir en el nostre poder el dilluns següent al dia de la celebració de l'acte.

C. B.—Queda en cartera.

F. J.—Torni-ho a llegir: i si es sent amb pit per a fer-se'n responsable, digui'ns-ho, que amb molt de gust li publicarem.

R. O. J.—El que vostè diu es veritat, certament; pero també ho es el que si ho publicàvem li hauriem de venir a portar tabac els diumenges de 10 a 11 del matí.

R. M.—Anirà; pero fassi's càrreg de que tenim excés d'original d'aquesta mena.

J. E. i V.—Vostè ens ha pres per altre. Tradueixi-ho malament al castellà i envii-ho a «Acción».

P. T.—Ho publicarem en la forma que vostè desitja.

M. C.—Agraïm la lletra i quedem esperant amb impaciència el compliment de la promesa.

V. N. i S.—Queda en cartera.

J. M. B. R.—Mercès. Fassi el favor d'escriure les quartel·les d'una sola cara.

RENAIXEMENT prega als seus col·laboradors—per a simplificar el treball de correcció—que facin la mercé d'ajustar els escrits a les normes ortogràfiques de l'«Institut d'Estudis Catalans».

L'HOMENATGE AN EN ROVIRA I VIRGILI

ELS rel·levants mèrits contrets davant del nacionalisme per nostre amic i eminent escriptor Rovira i Virgili feren que a la crida de la comissió organitzadora respongués tothom qui en el camp nacionalista actúa, omplint de gom a gom l'espaiosa sala del Restaurant Rhin, aont tingué lloc el sopar donat al pulcre erudit amb motiu de la publicació del primer volum del seu hermosíssim llibre «Historia dels Moviments Nacionalistes».

L'homenatjat ocupà la presidència acompanyat dels senyors Pere Corominas i Francesc Layret i dels individus de la comissió organitzadora senyors Claudi Ametlla, Andreu Nin, R. Noguer i Comet i nostre company Casas Briz.

En llargues taules prengueren seient els comensals que aprop de doscents assistiren al acte. Citar noms l'espai ens ho priva, mes si direm que entre ells hi havia lo més selecte de la intel·lectualitat de Catalunya.

La política també hi tenia una brillantíssima representació no tant sols del partit de U. F. N. R. sino també de la Unió Catalanista.

Per el senyor Andreu Nin es llegiren les adhesions que foren interminables, entre quines citarem la de tots els centres de U. F. N. R. de Barcelona, la major part dels de Catalunya i moltes de Unió Catalanista. No cal dir que RENAIXEMENT hi estigué brillantment representat, car hi assistí nostre estimat Director En Manel Alcántara i Gusart acompanyat de gairebé tots els redactors de nostre publicació.

Per indisposició del estimat President de la Unió Catalanista hi assistí en representació seva nostre benivolgut Rodergas Calmell, secretari de la benemèrita entitat. Aixís mateix volgué associarse a l'acte N'Enric Prat de la Riva qui delegà sa representació en la persona d'En Josep Morató.

Llegides les adhesions comensaren els brindis que inicià en Claudi Ametlla en nom de la comissió organitzadora.

La meua vella i forta amistat—digué—amb En Rovira deu esser el perque d'esser jo qui ofereixi el banquet.

Glosa l'obra d'En Rovira coronada avui per la publicació d'aquest hermosíssim llibre per el qual l'homenatjem, acabant amb un sentit paragraf en el qual interpretant el desig de tots demana que nous llibres vinguin a enaltir i enfortir la Patria Catalana.

En nom de Tarragona parlà el senyor Cavallé Franquet, vis-president de aquella Diputació, felicitant a l'homenatjat en nom de sa ciutat natal.

Per *El Poble Català* parla en Xavier Gambús. Exposà la forta intervenció d'En Rovira al diari a que pertany.

El seu llibre no morirà sino que marcarà

una fita que s'agrandarà amb la publicació d'altres llibres que constituiràn tots un llegítim orgull de la Patria Catalana.

En Marius Aguilar, a precés de la concurrència, llegeix una semblança personal que fou extraordinàriament aplaudida.

En nom dels no Catalans amics de Catalunya s'aixeca a parlar nostre col·laborador En Diego Ruíz, qui diu que l'homenatge es a lo millor d'En Rovira, al seu llibre. Parlant del llibre diu que ell te urgència d'una «Doctrina» nacionalista, car l'anàlisi seguida d'una síntesi es lo qu'ens deu l'amic Rovira.

En nom de la Unió Catalanista parlà En J. Rodergas Calmell.

Recordant el pròleg del llibre aont en Rovira diu que tot escrivint es recordava sovint de Catalunya, recomana que's gravi en la pensa aquestes paraules per a qu'ens empenyin a la lluita; que are ja estem armats de la força del dret: deu esser ja hora de fer-ho amb el dret de la força.

Dona lectura a unes eloqüents ratlles del Dr. Martí i Julià que aixequen una tempestat de aplaudiments.

El digne diputat per Barcelona En Pere Corominas reb una ovació al aixecar-se a parlar.

Saluda el llibre d'En Rovira per esser una mostra de lo que treballa la nostra joventut i perque si En Torras i Bages amb la «Tradició Catalana» i En Prat de la Riva amb la «Nacionalitat» feren moure el Nacionalisme en un ambient de tradició, el llibre d'En Rovira be a treure el catalanisme del tradicionalisme per a dur-lo a un sentit de llibertat.

Entre mig d'una grandiosa ovació tributada per tothom a peu dret, s'avença a parlar En Rovira i Virgili.

El discurs d'En Rovira es eloqüentíssim i ple de Catalanitat. Agraeix l'obsequi, que—diu—m'obliga a un fort compromís: el de seguir la meua obra amb fe i entusiasme; mes, davant aquest compromís que jo accepto, voldria que vosaltres tots hi poseu al seu costat un altre: el de treballar de ferm en la obra redemptora de Catalunya.

Retreu lo poc que hem fet els Catalans per la Patria, i en brillants paragrafs canta la Patria aont tot treballa per ella.

Jo acabaré la meua obra—diu—pero vosaltres realitzeu també la missió vostra.

Acaba brindant per Catalunya i pels Catalans.

Una ovació grossíssima clou les bellíssimes paraules del tant justament homenatjat, ovació que's confongué amb les notes de nostre Himne Nacional *Els Segadors*, cantats per la concurrència.